

ДО
Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА
Председател на XLIV-тото
Народно събрание на Република България

ДО
Д-Р ДАНИЕЛА ДАРИТКОВА
Председател на Комисията по здравеопазване
към XLIV-тото Народно събрание на Република
България

СТАНОВИЩЕ

ОТ
**СДРУЖЕНИЕ „БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА
ЗАВЕДЕНИЯТА”**, ЕИК 205273347, със седалище и
адрес на управление: гр. София 1000, ул. „Хаджи
Димитър“ № 12, представлявано от Ричард Георгиевич
Алибегов, в качеството си на председател на
Управителния съвет на Сдружението (наричано за
краткост „Сдружение „БАЗ”)

ОТНОСНО: Законопроект за изменение и допълнение
на Закона за здравето, № 954-01-5, внесен от Валери
Симеонов и група народни представители на 1
февруари 2019 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КАРАЯНЧЕВА,

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАРИТКОВА,

Представяме на Вашето внимание настоящото становище във връзка със Законопроект за изменение и допълнение на Закона за здравето № 954-01-5, внесен от Валери Симеонов и група народни представители на 1 февруари 2019 г. (за краткост „**Законопроектът**” или „**ЗИД на Закона за здравето**”).

Сдружение „Българска асоциация на заведенията“ **подкрепя** целите на Законопроекта, а именно **опазване на здравето** на населението, в частност на **подрастащите и децата**, поради което приветстваме по-голямата част от предложените промени, сред които е и предвидената забрана за продажба на изделия за водна лула, несъдържащи тютюн, на непълнолетни лица.

Считаме обаче, че предлаганото със Законопроекта разрешение в частта досежно забраната за употребяване на изделия за водна лула, несъдържащи тютюн, **в закрити обществени**

места (чрез промяна на чл. 56 от Закона) не води до разрешаване на очертаните проблеми по същество, а в същото време значително уврежда интересите на бизнеса.

Намираме, че забраната е прекомерна и води до ограничаване на свободната стопанска инициатива и настъпване на вреди на дружествата в бранша, а и на фиска. Наред с това целите, които се преследват посредством същата, могат да бъдат постигнати по други по-ефективни начини (включително чрез осъществяване на останалите предвидени промени в Закона), които наред с това да отчитат в по-висока степен интересите на бизнеса.

Предвид това считаме, че параграф 3 от Законопроекта следва да бъде отхвърлен.

Подкрепяме изменението на чл. 5б, ал 3 от Закона за закрила на детето, предложена в параграф 12 в Заключителните разпоредби към Законопроекта за забрана продажбата и предлагането изделия за водна лула, несъдържащи тютюн.

Мотивите ни са следните:

1. Нарушаване на правото на стопанска инициатива и правото на свободен избор

Считаме, че въвеждането на забрана за пушене на изделия за водна лула, несъдържащи тютюн, в закрити обществени места е в противовес с основното право на свободна стопанска инициатива (чл. 19, ал. 1), със задължението законът да гарантира и закрила условията за развитие на стопанска дейност (чл. 19, ал. 2 и ал. 3 от КРБ), както и с правото на лична свобода (чл. 30, ал. 1 от КРБ).

Предвидената забраната (чрез промяна на чл. 5б от Закона) противоречи на конституционното право на лична свобода и лична преценка на всяко лице дали да употребява изделия за водна лула, несъдържащи тютюн, или не. Пушенето на наргиле е въпрос на личен избор на отделния гражданин. Този избор не може и не следва да бъде ограничаван. Още повече, когато това ограничение се разпростира и в друга посока – то засяга и води до ограничаване на конституционно признатата свобода на стопанска инициатива, с която разполагат и собствениците на заведения за хранене и развлечения.

Считаме, че собствениците на заведения за хранене и развлечения следва да продължат да разполагат с правото сами да изберат дали в заведението им ще се предлагат изделия за водна лула, несъдържащи тютюн или не, като това отговаря в най-голяма степен на свободната стопанска инициатива, с която разполага бизнесът.

2. Вреди за бизнеса

2.1. Излагаме, че предвидената забрана ще се отрази пагубно на много заведения, особено на тази част от тях, които предлагат наргиле като една от **основните си услуги и атракции** (т.пар. паргилс-барове). Въпреки че в българското законодателство понастоящем не е въведена категория заведения „Наргиле-бар“, в страната има много на брой такива заведения. В случай че забраната се приеме, същите буквално ще трябва да преустановят дейността си или да предприемат радикални промени в концепцията на бизнеса си, свързани с влагане на много средства, които не е сигурно, че ще бъдат възстановени.

2.2. Промените ще доведат и до **намаляване на работните места**, тъй като в заведенията, в които се предлага водна лула, обикновено има отделен служител (или служители), който се занимава единствено с предлагането и поддържането на паргилетата. В заведенията тип „Наргиле-Бар“ към момента има над 10 000 работещи, предимно студенти и млади хора, които ще загубят работата си, в случай че забраната бъде въведена.

В този смисъл изтъкваме, че България засма едно от челните места в Европа по младежка безработица, като предвижданата забрана и намаляването на работни места, до което същата ще доведе, ще окаже влияние и върху икономиката на страната, с оглед осигуровките и данъците, които влизат в държавния бюджет.

2.3. Забраната предпоставя да **направи голяма част от сектора сив**, което ще се отрази негативно и на фиска, и на бизнеса.

Подобна забрана не само няма да намали ползването на водни лули (наргилета) от лица под 18 г., а само ще направи държавния контрол напълно невъзможен. Докато държавните органи налагат забраната в обществените места за пушене, сивия сектор, контрабандата и нерегламентираните места за пушене ще станат напълно неконтролируеми. Както статистиките неведнъж са показали, пълната забрана на даден продукт работи само в интерес на организираната престъпност, където не съществуват никакви морални, стични или законови норми и каквато и да било регулация.

Ние смятаме, че реалният проблем е именно лесния достъп до смеси с неясен произход, който застрашава здравето и живота на всички хора, а не предлаганите в заведенията изделия за водна лула, несъдържащи тютюн. Освен това, по наши данни държавата губи между 10-20 млн. лв. годишно от неплатени акцизи и данъци.

3. Немотивираност на Законопроекта досежно вредата от пушене на изделия за водна лула, несъдържащи тютюн

Наред с горепосочените мотиви за нарушаване на правото на стопанска инициатива и опасност от сериозни вреди за бизнеса (за избягване на които отправихме и предложение), по-долу излагаме още съображения против предвидените в Законопроекта промени в чл. 56 и чл. 56а от Закона, в частност:

3.1. Излагаме, че не са налице (респ. не са изложени и в Мотивите към Законопроекта) никакви статистики, изследвания и доказателства, че при пушенето на водна лула, несъдържащи тютюн, се вреди на околните, т.е. че пасивното пушене на изделия за водна лула, несъдържащи тютюн, вреди осезаемо на пасивните пушачи, което да обуслови наложителна необходимост от забраната за употреба в закрити обществени места.

3.2. Считаме, че посочените в Мотивите факти относно вредата на изделията от водна лула, несъдържащи тютюн, за активните пушачи също не са подкрепени с надеждни доказателства. Излагаме, че не са извършвани изследвания в тази насока въз основа на проби от изделия за водна лула, несъдържащи тютюн, предоставени от официалните производители и вносителите на такива изделия за страната (които снабдяват и заведенията).

Изделия за водна лула, несъдържащи тютюн, и понастоящем не се предлагат в голяма част от заведенията, като в Мотивите към Законопроекта не са посочени никакви данни и статистики, сочещи, че именно употребяването на тези изделия в закритите помещения по чл. 56 от Закона застрашава „здравето на населението и в частност здравето на децата и подрастващите“.

3.3. Наред с това, памираме за неоснователни изложените твърдения относно честотата и продължителността на употребата на изделия за водна лула, несъдържащи тютюн. Аргументът, изложен в Мотивите, че:

„допълнителен фактор за увеличаване на риска при пушене на наргиле е многократното всмукване от лулата – за разлика от пушенето на цигара, то може да трае средно около 45 минути, докато при цигарата е около 5 минути“,

за напълно несъстоятелен. Изцяло субективно и зависещо от пушача е колко време същият ще прекара в пушене. Обстоятелството, че при цигарата отнема „около 5 минути“ да бъде изпушена, в никакъв случай не означава, че пушачът ще изпуши само една цигара. Така не може да се присеме и, че всеки потребител ще прекара около 45 минути в пушене на водна лула, нито че същият сам ще пуши, респ. „всмуква многократно“ от наргилето.

Излагаме, че повечето пушачи употребяват цигари ежедневно, докато употребата на водна лула от нетютюневи изделия е значително по-рядка. Дори в Законопроекта са посочени статистически данни за пушене веднъж на седмица, като считаме, че много от потребителите пушат водна лула, несъдържаща тютюневи изделия, рядко и инцидентно. Следователно намираме аргументът относно дългата продължителност (времетраенето) на употребата на водна лула за несъстоятелен, а съпоставката с тютюнопушенето в този конкретен смисъл – за неудачна.

4. Липса на необходимост от промяната в чл. 56 от Закона, тъй като целите на Законопроекта могат да се постигнат посредством другите предвидени в същия средства за превенция, както и с други по-подходящи мерки

Считаме, че останалите мерки, предвидени в Законопроекта, са годни в достатъчна степен да постигнат очертаните в Мотивите му цели, като се избегне настъпването на посочените по-горе вреди за бранша и нарушаване на конституционни права. Наред с това могат да бъдат предвидени допълнителни такива мерки, които по-ефективно биха постигнали търсения резултат.

4.1. Основната насоченост на Законопроекта е към **децата и подрастващите**, видно от изложените към същия Мотиви. В този смисъл намираме, че предвидената забраната изделия за водна лула, несъдържащи тютюн, да не се предлагат и продават на деца (чрез предвидената промяна в Закона за закрила на детето) в достатъчна степен ще постигне целите на Законопроекта по отношение на непълнолетните лица. По този начин ще се преустанови практиката за „групово пушене“ на наргиле от непълнолетни лица в заведения, тъй като на заведенията ще попаднат в обхвата на забраната да предлагат изделия за водна лула, несъдържащи тютюн, на деца и подрастващи.

В Законопроекта са предвидени и други мерки за превенция по отношение на децата и подрастващите, а именно в рамките на утвърдените учебни планове да се осигурява обучение на учениците по здравните рискове при употреба на изделия за водна лула, несъдържащи тютюн, както и здравните кабинети в детските градини, училищата и специализираните институции за предоставяне на социални услуги за деца да се осъществяват дейности, целящи намаляване на употребяването на тези изделия.

Считаме, че ако бъдат осъществявани надлежно, тези могат значително да повишат културата на децата и подрастващите, срещу които най-вече е насочена превенцията.

Наред с гореизложеното, считаме, че следва да бъдат предприети мерки за **засилване на контрола при продажбата на контрабандни стоки, особено, когато се касае за непълнолетни лица**. Както бе изложено и по-горе, смятаме, че реалният проблем е именно лесния достъп до смеси с неясен произход, който застрашава здравето и живота на всички хора, а не предлаганите в заведенията изделия.

4.2. Относно необходимостта от опазване на здравето на гражданите и повишаване на твърдяната в Мотивите „ниска здравна култура“ досежно вредата от пушенето на наргиле с нетютюневи смеси, считаме, че същите следва да бъдат осъществени чрез съвсем различни по вид средства, например организирани лекции и т.н., каквито са предвидени в Законопроекта.

Забраната на употреба в закритите помещения, посочени в чл. 56, не е от естеството да спомогне за повишаване на (определената като „ниска“) здравна култура на гражданите, което също обуславя липсата от необходимост от приемането ѝ.

Предвид изложеното в горните абзаци, считаме, че Мотивите на Законопроекта не обуславят необходимостта от промяна на чл. 56 от Закона за здравето. Напротив, осъществяването на останалите предвидени промени и **изключването на тази забрана** би обособило законодателен подход, който да отразява баланса в обществените интереси, стоящ между закрилата на общественото здраве (от една страна) и нуждите на търговския оборот (от друга страна).

ИЗВОД: Считаме, че параграф 3 от Законопроекта не следва да бъде приет.

Предвижданата в него забрана за употреба на изделия за водна лула, несъдържащи тютюн, в закритите обществени места, очертани в чл. 56 от Закона за здравето, е **прекомерна**, като същата би довела до нарушаване на свободната стопанска инициатива и настъпване на вреди за бизнеса. Считаме, че следва да бъде използван добрият опит на редица европейски страни (Германия, Австрия, Испания, Италия, Франция и др.), като забраната да засяга само смесите, съдържащи тютюн и всички други забранени от закона на Република България компоненти.

Наред с това липсва намиране, че необходимост от установяване на забраната, тъй като желаната превенция може да бъде постигната чрез предвидените други промени в Закона за

здравето, като се изпълнят посочените в Мотивите на Законопроекта цели, без да се вреди на бранша и прекомерно да се ограничава правото на свободен избор на пълнолетните лица.

С оглед на това, с настоящето становище отправихме и подробно предложение, което считаме, че ако бъде интемплентирано, ще доведе до постигане на желания резултат по ефективен и благоприятен за всички страни начин (а именно чрез създаване на категория заведения „Наргиле-бар“ и засилен държавен контрол).

В обобщение на гореизложеното, изразяваме надежда, че при гласуването и разискванията на настоящия законопроект Народното събрание ще изрази законодателна воля, отразяваща баланса в интересите на всички заинтересовани страни на българското общество.

гр. София

С уважение:

(Рикард Алибегов)